

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413*

<http://www.akademikbakis.org>

SİYASET SOSYOLOJİSİ PERSPEKTİFİNDEN 2009 ve 2014 YEREL SEÇİMLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELEMESİ

Ali ARSLAN¹, Sadettin BAŞTÜRK², Kadir ULUSOY³, Gülten ARSLAN⁴

¹Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

²Dicle Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Öğretim

³Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü

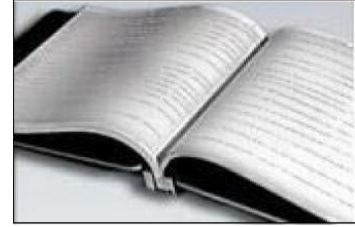
⁴Siyaset Bilimci, Mersin

Özet: Demokratik yaşamın en vazgeçilmez bileşenlerinden biri seçimlerdir. Elbette ki demokrasi yalnızca seçimlere indirgenemez. Her seçimin yapıldığı sistem demokratik bir sistemdir şeklinde bir genelleme yapılamaz. Ancak seçimler olmadan da demokrasiden söz edilemez. Seçimlerde halk, seçtikleri temsilcilerine, kendilerini yönetme izin ve ehliyetini verir. Bir başka anlatımla seçimlerde bireyler, sergiledikleri siyasi tutum ve davranışları toplumun siyasi yapısını şekillendirip, yerel ya da merkezi siyasi elitleri belirlerler. Öte yandan, demokrasi denildiğinde ilk akla gelen Antik Yunan site devletleri olsa da, demokrasinin beşiğinin eski Türk kavimleri olduğu gerçeğini de hatırlatmak gerekir. Bir başka ifadeyle, Türk sosyoloğu Ziya Gökalp'ın de vurguladığı gibi, dünyanın en demokrat kavmi eski Türkler'dir. Bu çalışmada, son 2 yerel seçimler siyaset sosyolojisinin yöntem ve teknikleri temelinde, karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Daha net bir ifadeyle, 2009 ve 2014 yerel seçimleri karşılaştırmalı bir bakış açısı ile incelenmiştir. Bulgular her iki seçimde, özellikle de son seçimlerde, seçimlere katılım oranlarının son derece yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye genelinde sağ siyaset anlayışının bariz bir üstünlüğünün gözlemlendiği seçimlerin galibi, iktidar partisi konumundaki Adalet ve Kalkınma Partisi olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Türk toplumu, Yerel seçimler, Türkiye, Türkiye'de Yerel Seçimler, Siyasi Yapı, Yerel Siyasi Elitler

A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE LAST TWO TURKISH LOCAL ELECTIONS: A SOCIO-POLITICAL ANALYSIS OF TURKISH LOCAL ELECTIONS OF 2009 AND 2014

Abstract: Political participation and in relation with this elections, especially the local elections are inevitable elements of democratic and specially the liberal democratic regimes. Of course democracy can not be reduced only to the elections. However, there can be no democracy without elections.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19* ID:439 K:413**

<http://www.akademikbakis.org>

People defines the political structure of the society and appoints the political elites as the representatives at the elections. On the other hand, when somebody talks of democracy first comes to mind the states of Ancient Greece. Yet the world's most democratic nation, is the ancient Turks. It was aimed to analyse the last two Turkish local elections. One of them held at the 29th March 2009. The last one realised at the 30th of March 2014. A comparative perspective was used to realise the aim. Documentary and historical research techniques were employed to gather the data. Findings clearly shows that the participation level was extremely high at the both two elections, especially at the final one. The Justice and Development Party which is the ruling party was completed as the leader of the elections. On the other hand, it is easy to observe an obvious supremacy of the right wing at all over the Turkey.

Keywords: Democracy, Turkish society, Local Elections, Turkey, Turkish Local Elections, Political Structure, Local Political

1.GİRİŞ

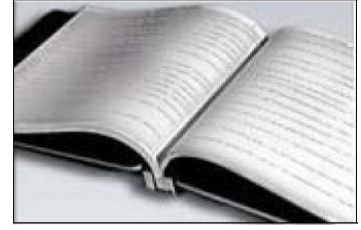
Toplum, insanın çevresiyle ve doğayla baş edebilme çabalarının zorunlu bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Binlerce yıl öncesinde insanlar, kendi başlarına gerçekleştiremediklerinin üstesinden gelebilmek için, öteki insanlarla iş birliği ve güç birliğinin kaçınılmaz olduğunu fark etmişlerdir. Bu ise insanlar arasında etkileşimi ve iletişimi zorunlu kılmıştır. Bütün bunlardan da insanlar arası ilişki doğmuştur ki, sosyologlar bunu toplumsal ilişki olarak adlandırır. İşte toplum denilen soyut gerçekliğin özünde insanlar arasında gerçekleşen bu ilişkiler yatar. Daha öz bir anlatımla toplum, insanların birbirleriyle ilişkiye girme zorunluluğunun bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Zaten biz sosyologlar toplumu, en yalın haliyle, “insanlar arası ilişkilerin sistemli bütünlüğü” olarak tanımlarız.

Görüldüğü gibi toplumun temelini insan ve insanlar arasında gerçekleşen toplumsal ilişkiler oluşturmaktadır. Ancak bu

tanımdan toplumun, insanların rast gele toplanmasından oluşan sıradan bir varlık olduğu anlamı çıkartılmamalıdır. İnsanlar arasında cereyan eden ilişkiler de rastgele değil, belirli ilkeler ve kurallar çerçevesinde gerçekleşir. Yapısal perspektiften hareket edildiğinde vurgulanması gereken ikinci bir olgu ise toplumsal yapıdır. Toplumsal yapı, insanlar arası etkileşim ve bu etkileşimin ürünü olan toplumsal kurumların sistemli bütünlüğünden oluşur. Bu temel kurumların bir tanesi de siyaset kurumudur. Siyaset kurumunun şekillenmesinde ise seçimler hayati rol oynar. Bu gerçekten hareketle, araştırmada günümüz Türk toplumunun siyasi yapısının şekillenmesinde belirleyici rol oynamış son iki yerel seçimler incelendi.

1.1 Kuramsal Ve Kavramsal Çerçeve

Başta da belirtildiği, günümüz Türk toplumunun siyasi yapısını ve değişim düzenliliklerini ortaya koymayı hedefleyen bu çalışma, sosyolojik açıdan yapısal bir

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19* ID:439 K:413**

<http://www.akademikbakis.org>

perspektifle ele alınmıştır. Yapısalcılık, bireylerin bilinçli eylemlerinden ziyade, yapı üzerinde yoğunlaşan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın öncülerinden Claude Levi Strassus'a göre yapı denilen toplumsal gerçeklik, gözlemlenebilir toplumsal ilişkilerin örüntüsü olmanın ötesinde bir anlam taşır. Bir başka ifadeyle yapı, sosyal sistemin, gözlemlenmesi mümkün olmayan mantığını şekillendiren bir gerçekliktir. Marksist yapısalcılar ise siyasi organizasyonlar, ideolojiler ve sınıfların temsilcisi olarak kabul ettikleri kültürel formlara öncelik atfederler (Arslan, 20007: 18).

Yapısal işlevsel yaklaşım ise toplumun varlığını ve düzenini, yapılandırılmış toplumsal kurumların sağladığını vurgular (Newman, 2012: 24). Araştırmanın dayandığı başlıca sosyolojik kavramlar ise toplum, toplumsal yapı, toplumsal kurum, seçimler ve demokrasidir. Öncelikle toplum kavramı üzerinde duralım.

1.1.1 Toplum

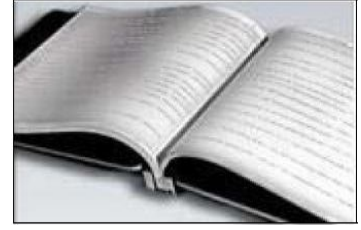
Toplum konusunda oldukça farklı tanımlamalar vardır (Kızılçelik & Erjem, 1992; Hançerlioğlu, 1986; Ozankaya, 1986; Ozankaya, 1984; Demir & Acar, 2005; Jarry & Jarry, 1991; Bilgiseven, 1984). Bütün bu tanımlardan hareketle yapılabilecek şu ayrıntılı tanımlama, toplumun daha iyi anlaşılmasında oldukça yardımcı olacaktır: Toplum, insanların öteki insanlarla ve doğayla olan ilişkilerinden doğan, kendine özgü bir örgütleniş düzeni, bir sosyal yapısı, bir

kültürel sistemi, sınırları belirli bir coğrafi mekânda göreceli de olsa bir sürekliliği olan insan birlikteliklerinin sistemli bütünlüğüdür (Arslan, 2012).

Tanımdan da anlaşılacağı üzere toplum demografik ve beşeri, sosyal, kültürel ve coğrafi faktörler tarafından belirlenen çok boyutlu bir varlıktır. Temelini insan ve insanlar arasında gerçekleşen toplumsal ilişkiler oluşturur. Fakat bu, insanların rast gele toplanmasından oluşan sıradan bir varlık değildir. Yine bu ilişkiler rast gele değil, belirli kuralların kontrolünde gerçekleşir. Bu kurallar yazılı olabileceği gibi (hukuk kuralları), yazılı olmayan bir nitelikte de olabilir (örf, adet, gelenek-görenekler... gibi). Söz konusu ilişkiler bir coğrafi mekân üzerinde gerçekleşir ki bu çoğunlukla “vatan” veya ülke olarak adlandırılır.

1.1.2. Toplumsal Yapı

Yapısal ya da yapısal işlevselci araştırmalarda toplum konusu denildiğinde akla gelen ikinci bir olgu ise toplumsal yapıdır. Kıray'ın da vurguladığı gibi toplumsal yapı, bu yapıyı meydana getiren karşılıklı ilişki halindeki toplumsal kurumların, insan ilintilerinin ve bunların karşılıklı etkileşiminden doğan toplumsal değerlerin bir bütünüdür (Kongar, 2010:173). Bu yapı durağan bir karakterde olmayıp, bazen hızlı bazen yavaş olsa da, her zaman bir değişim durumundadır. Toplumsal yapıya daha makro bir açıdan yaklaşan Boran (1945) ise toplumsal yapı hususunda, kurumların belli bir düzeyde

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19* ID:439 K:413**

<http://www.akademikbakis.org>

bütünleşmesinden doğan toplumsal bir düzene vurgu yapar.

Toplumsal yapı olgusuna makro düzeyde yaklaşan bir başka araştırmacı Bozkurt (1972)'un da belirttiği gibi yapı denildiğinde akla gelen hareket noktası, bireylerden ziyade toplumsal karakterdeki gruplardır. İbrahim Yasa (1970) ise toplumsal yapı araştırmalarının, toplumun doğa ile ilişkileri temelinden başlatılması gereğine vurgu yapar. Türkiye’de toplumsal yapı araştırmaları hususunda fikirleri ile dikkat çeken bir başka önemli isim Nihat Nirun’dur. Nirun (1991)’un toplumsal yapı analizinde hem mikro ve hem de makro boyutlar dikkat çeker. Her yapı bir doğal ve toplumsal çevre içinde yer alır. Örneğin yapı denildiğinde toplumun yanı sıra aile, köy ya da kent de akla gelebilir. Bunların da ötesinde Gökçe (1996) ise toplumsal yapı ve kültürel yapıyı bir birinden ayrı ele alır. Gökçe de toplumsal yapı konusunda, toplumu oluşturan temel öğeleri, bunların topyekûn toplum içindeki yerini, aralarındaki ilişkileri ve işleyişlerindeki düzenlilikleri ön plana çıkarır. Görüldüğü gibi toplumsal kurumlar, toplumsal yapının temelini oluşturur.

Newman (2012)’in toplumsal yapı kavramı ise kafalardaki karışıklığa daha bir netlik kazandırır. O’na göre toplumsal yapı daha geniş bir anlama sahip olup, bireylerin hayatına düzen ve öngörülebilirlik sağlayan toplumsal kurumlar, sosyal gruplar, örgütler, statüler, roller, kültürel inanç ve normları da kapsayan toplumun

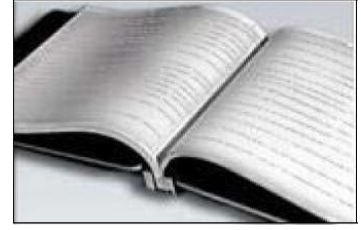
çerçevesi anlamına gelir (Arslan, 2013: 300).

Yapısal-işlevselci sosyoloji perspektiften bakıldığında, toplumda altı temel kurum vardır. Her toplumsal kurumun toplumsal yapı içinde üstlendiği temel işlevler vardır. Bu toplumsal kurumların yerine getirdiği işlevler, toplumsal yapının varlığı ve devamı açısından hayati önem taşır. Siyaset kurumu da, aile, eğitim, ekonomi, din, serbest (boş) zamanları değerlendirme kurumu gibi 6 temel toplumsal kurumdan biridir.

1.1.3. Toplumsal Kurum

En yaygın tanımı ile toplumsal kurum, “toplumsal yapının varlığını ve devamını sağlamak amacı doğrultusunda, belli sosyal işlevleri yerine getirmeye yönelik olarak, karşılıklı yapısal ve işlevsel bir bağımlılık ve eşgüdüm içinde bir araya gelmiş roller ve bu rollerin gereği olan; sınırları kurullarla, değer ve normlarla belirlenip, standartlaştırılmış davranış biçimlerini içeren kurulu düzendir.”

Newman (2012)’in toplumsal kurum tanımlaması ise bu toplumsal olguyu daha ayrıntılı bir şekilde ortaya koyar. O’na göre toplumsal kurum, toplumsal hayatın temel alanları ile ilgili belirli davranış kalıplarının, statülerin, rollerin, grupların ve organizasyonların oluşturduğu aile, din, siyaset gibi yapılardır (Arslan, 2013: 24).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

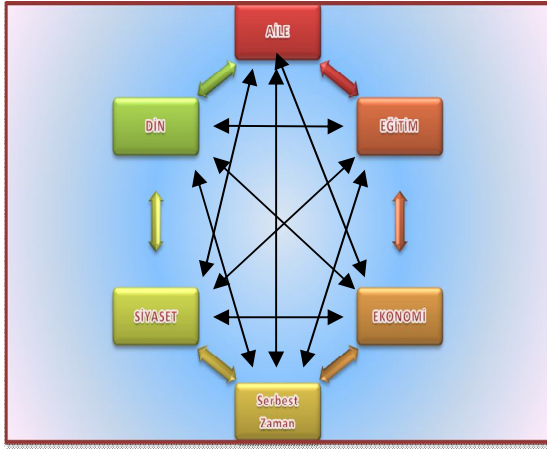
ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

Şekil 1: Toplumsal Yapı

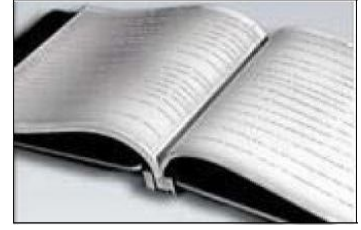
Kaynak: Arslan, 2012.

Tanımlama dikkatlice incelendiğinde toplumsal kurumun (Kızılcılık & Erjem, 1992: Demir & Acar, 2003: 374–375) temelini, sosyal ilişkiler süreci içinde şekillenen, rol temelli (Jary & Jary, 1991: 314) bireysel davranış kalıplarının oluşturduğu gerçeği ile karşılaştırılır. Her kurumun kendine özgü rol örüntüleri ve bu rol örüntülerine yönelik davranış formları, davranış kuralları (gelenek, görenek, yasalar) ile biçimlendirilir. Bireyler kurum içindeki konumuna uygun olarak rollerinin gerektirdiği davranışları, belirlenmiş kurallara uygun olarak sergilerler. Kurum içinde roller arasında olduğu gibi, toplumsal yapı içinde de kurumlar arasında da bir eşgüdüm ve karşılıklı bağımlılık vardır.

1.1.4. Toplumsal Kurum ve Siyaset Kurumu

Öte yandan siyaset kavramı kısaca, “ülke, devlet, insan yönetimi” şeklinde tanımlanabilir. Bazı sosyal bilimciler siyaset biliminin konusunun “devlet” olduğunu vurgularken, önemli bir çoğunluğu da “iktidar” olgusuna ağırlık verirler. İktidar olgusu, karar verme-alma, verilen-alınan kararları uygulama ve uygulatma gücü ile yakından ilişkilidir. İktidar kavramı, otorite kavramını da içerir. Otorite kavramı ise özellikle “yöneten” ve “yönetilen” ayrışması temeli üzerinde şekillenir.

Siyaset sosyolojisinin konusu özetle siyasal otorite ile ilgili kurumlar ve kurumların oluşmasında - işleminde rol oynayan birey davranışları şeklinde özetlenebilir. Siyaset sosyolojisi (Vergin, 2004: 11–12) açısından siyaset kurumu, toplumsal yapı içinde üstlendiği yönetme işlevini, topyekûn toplum ve öteki toplumsal kurumlar ile yakın etkileşim ve işbirliği içinde gerçekleştirir. Günümüz çağdaş demokratik toplumlarında siyaset kurumu büyük ölçüde seçimlerle şekillenir. Bu konuda, bireylerin siyasi katılımları ve politik süreç içinde sergiledikleri siyasi tutum ve davranışlar bu şekillenmede belirleyici rol oynar (Jary & Jary, 1991: 475–480). En genel biçimiyle aday-seçmen, yöneten-yönetilen gibi rol örüntülerinin yanı sıra; toplumsal yapı, seçimler, siyasal sistem, siyasi partiler, ... gibi olgular, siyaset kurumunun yapısal oluşumunda büyük önem taşır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19* ID:439 K:413**

<http://www.akademikbakis.org>

1.1.5. Seçimler ve Demokrasi

Günümüzde siyaset ya da siyaset kurumu denildiğinde ilk akla gelen kavram hiç kuşkusuz demokrasidir. Demokrasi kısaca, halkın yönetimi demektir. Eski Yunanca halk anlamına gelen “demos” ve güç anlamına gelen “kratos” sözcüklerin bileşiminden doğmuş bir terimdir (Çeçen, 2000: 55). Bazıları demokrasiyi bireyci bir yaklaşımla tanımlarken, bazıları da bunu toplumcu bir yaklaşımla yapar. En çok bilinen ve sosyal bilimciler arasında da oldukça kabul gören demokrasi tanımı Abraham Lincoln tarafından yapılmıştır. Lincoln’e göre “demokrasi halkın halk tarafından, halk için ve halk adına yönetimidir.”Tarih süreci içinde, demokrasi anlayışı da evrimleşerek, doğrudan katılımcı demokrasi anlayışı yerini, çoğulcu-temsili demokrasi modeline bırakmıştır. Kışlalı (2007)’nın da belirttiği gibi çağdaş demokrasiler, liberal demokrasi ve sosyal demokrasi olarak 2 kategoride incelenebilir.

Bu bağlam da muhalefet de, demokratik sistemin vazgeçilmezlerinden birini oluşturur. “İktidar her siyasal sistemde vardır; ama muhalefetin yasal olarak tanındığı ve güvence altına alındığı tek siyasal sistem demokrasidir” (Kışlalı, 2003: 244). Çağdaş demokratik sistemler (Kışlalı 2003: 238–239), toplumu oluşturan bireylerin, yasal zeminlerde bir araya gelip örgütlenerek (Duverger, 2002; Duverger, 1964; Teziç, 1976), siyasal iktidarın şekillenişinde söz sahibi olma

mücadelesine en uygun zemini sunar. Bu barışçı savaşım sürecinde her siyasi parti, siyasal güç dengesini kendi lehine çevirmeyi hedefler. Bu siyasi süreç içinde, iktidara ulaşmanın en önemli yolun yerel ya da genel seçimlerde elde edilen başarıdan geçer.

Görüldüğü üzere seçimler, demokratik sistemin ayrılmaz bir parçasıdır. Seçimlerdeki siyasal davranışları (Orhan, 2011) ile bireyler, hem kendilerinin hem de toplumun yarınlarını şekillendirmede aktif rol oynamaktadırlar. Yurttaşların kolektif karar alma sürecine katılımı seçimlerle sınırlı olmasa (Sarıbay, 2008: 112) da, bireylerin seçimlere katılımı, demokratik yapının inşası ve devamında hayati önem arz eder.

Seçimlerdeki tercihleri ile bireyler, ülkenin yönetimine belirli bir dönem süresince yön verecek, merkezi ya da yerel siyasi elitlerin (Arslan, 2005-a; Arslan, 2005-b; Arslan, 2005-c; Arslan, 2004; Turhan, 1991; Frey, 1965) kimler olacağına karar verirler. Ayrıca seçimlerdeki siyasi tercihleri ile bireyler, siyasal erkin (Bachracah, 1962) siyasi partiler (Kili, 1976) arasındaki dağılımını belirleyip, toplumsal iktidarın yapısını (Dahl, 1961) şekillendirirler (Golder & Alvarez, 2005: 245–248). Bazı durumlarda siyasi partilerin toplumsal güç pastasından alacakları pay, seçimlerde adlıkları oylarla paralellikler göstermeyebilir. Bu durumda, belirleyici faktör seçim sistemleridir (Glasgow, 2005: 103–121).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

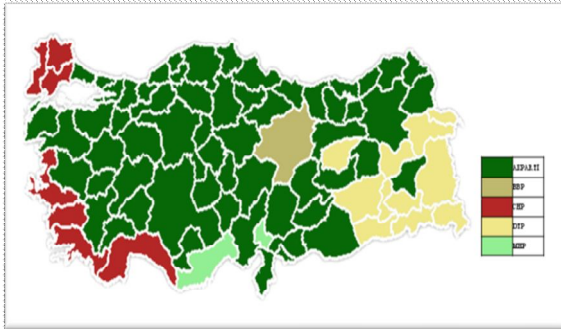
JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

1.2. 2009 Yılı Yerel Seçim Sonuçları

2009 yerel seçimleri, 29 Mart 2009 tarihinde gerçekleştirildi. Bu seçimlerde seçmen ilgisinde, 2004 yerel seçimlerine kıyasla, ciddi ölçüde artış gözlemlenir. Bu seçimlerin temel bileşenlerinden olan il genel meclisi seçimlerinde, 177.431 sandıktakayıtlı 48.049.446 seçmenden, 40.932.260'ı oy kullanmıştır. Türkiye genelinde seçimlere ortalama katılım oranı 85,2 olarak gerçekleşmiştir (YSK, 2014). Kırsal alanlarda seçimlere katılım oranı, kentsel alanlara oranla daha yüksek olmuştur. Daha net bir anlatımla Türkiye kırsalında katılım yüzde 89,7 oranında gerçekleşirken, kentsel alanlarda yüzde 6,7'lik bir düşüşle yüzde 83,7 civarında gerçekleşmiştir (TÜİK, 2009).

Harita 1: Ülke Genelinde İl Genel Meclisi Seçimi İl Birincisi Partilerin Dağılımı

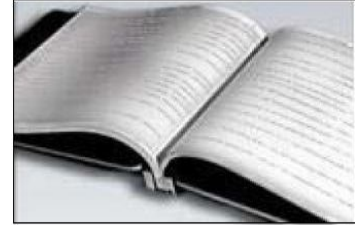

Kaynak: YerelNET (2012), 14 Eylül 2012, http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/secim_sonuculari/index.php?yil=2009

Ülke genelinde yerel siyasi yapısı, kazanılan belediye başkanlıkları baz alınarak incelendiğinde oldukça anlamlı bulgularla karşılaşılır. Seçimler sonucunda ortaya çıkan tablonun renkleri, seçimlerde Türkiye

genelinde seçmen tercihlerini olanca çıplaklığıyla gözler önüne serer. Harita 1 ve Harita 2 dikkatlice incelendiğinde, partilerin oylarının ağırlıklı olarak hangi bölgelerde yoğunlaştığı kolaylıkla görülebilir. Birinci harita, il genel meclisi seçimlerinde il birincisi olan partiler temel alınarak oluşturulmuştur. İkinci haritada ise illerde belediye başkanlıklarını kazanan partileri göstermektedir. Haritalar dikkatlice incelendiğinde, hem il genel meclisi üyeleri seçimlerinde ve hem de belediye başkanlığı seçimlerinde ortaya çıkan tablonun son derece birbirine yakın olduğu gerçeği ile karşılaşılır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, etnik temelli siyaset yapan DTP'nin ezici bir ağırlığı dikkat çeker.

Akdeniz ve Ege sahil şeridi ile Trakya'da ise siyasi yelpazenin sol merkez kulvarını kendine hareket alanı seçmiş olan CHP'nin üstünlüğü görülür. Milliyetçi sağ siyaset anlayışını kendine düstur edinmiş MHP'nin sahil şeridindeki tek kalesi ise bir Akdeniz sahil kenti olan Mersin ilidir. Buna ilaveten MHP Adana'da da bir hayli güçlü bir seçmen desteğine sahiptir. MHP'nin, sahil şeridinde olmamakla birlikte bir Orta Akdeniz Havzası kenti olan Osmaniye'deki gücü de gözden irak tutulmamalıdır. Milliyetçi muhafazakâr siyasi kimliğe sahip olan BBP ise genel başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun memleketi olan Sivas'ta varlığını hissettirir. Bunların dışında, ülke genelinde hâkim olan tek renk, iktidar partisi konumundaki Adalet ve Kalkınma Partisi'nin renkleridir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

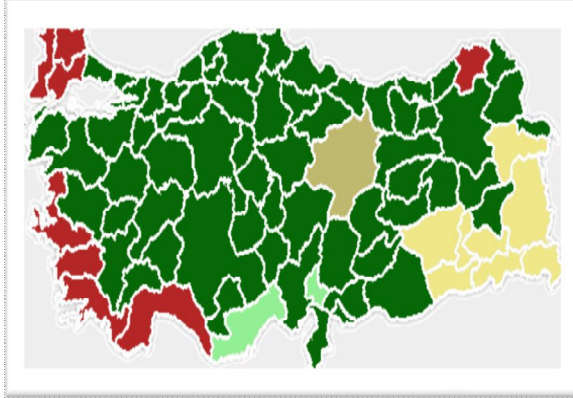
ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

Harita 2: Ülke Geneline Belediye Başkanlıklarının Partilere Dağılımı

Kaynak: YerelNET (2014), 14 Eylül 2012, http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/secim_sonuc_lari

Seçim sonuçlarına ilişkin yüzde ve oranlar incelendiğinde bu renklerin detayları daha bir netlik kazanır. Ancak sayısal bulgulara geçmeden önce, bir gerçeğin altını dikkatlice çizmek yerinde olacaktır. Tablo 29'da da görüldüğü gibi, belediye başkanlıklarının partilere dağılımı hususunda farklı kaynaklar da farklı veriler ile karşılaşmaktadır. Bu durum büyük ölçüde veri kaynaklarının verilerinin, bilgilerin kayda alındığı dönemdeki durumu yansıtıyor olmasından kaynaklanır. Bu durumu etkileyen bir başka önemli husus da bazı kaynaklarda verilere cezaevi seçmenleri dâhil edilirken, bazı kaynaklarda sonuçların bu veriler ilave edilmeden yayınlanmış olmasıdır. Karmaşayı önleyebilmek için, diğer dönemlerde de olduğu gibi 2009 yılı yerel seçimlerinde de, akademik ve kamusal boyutunu da göz önünde bulundurularak, daha güncel olabileceği

düşüncesiyle TODAİE-YERELNET'in verileri incelemeye esas teşkil etmiştir.

Tablo 29: 2009 Yerel Seçimlerinde, Belediye Başkanlarının Partilere Dağılımı

	TÜİK, 2012 (*)			TODAİE YerelNET (2012-Güncel) (**)
	Erkek	Kadın	Toplam	
AKPARTİ	1.450	3	1.453	1.490
ANAP	17	-	17	17
BAGIMSIZ	45	-	45	11
BBP	20	-	20	20
BTP	4	-	4	3
CHP	507	6	513	520
DP	148	3	151	151
DSP	60	-	60	62
DTP	83	14	97	98
EMEP	2	-	2	2
MHP	485	-	485	489
ODP	4	-	4	4
SP	80	-	80	81
Toplam	2.905	26	2.931	2931

Kaynak:

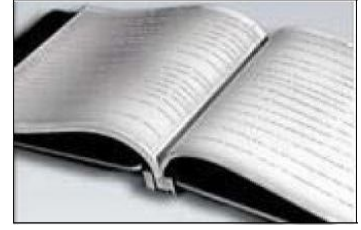
(*) TÜİK, 2012, 14 Eylül 2012,

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/vereladaykazanana.zu>

(**) YerelNET (2012), 14 Eylül 2012,

http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/secim_sonuc_lari/ind_ex.php?yil=2009

Bulguları daha anlamlı hale getirebilmek için öncelikle, belediye başkanlıklarının partiler bazında dağılımına bir göz atmak faydalı olacaktır. Partilerin kazandıkları belediye başkanlıkları incelendiğinde, bir önceki seçimlerde olduğu gibi 2009 yılı yerel seçimlerinin tartışmasız galibi yine Ak Parti'dir. Tablo 29'da da görüldüğü gibi ülke genelinde seçimi gerçekleştirilen 2931

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

belediye başkanlığının 1490'ını Ak Parti kazanmıştır. 2004 yılı yerel seçimlerinde yerel siyasi elitlerin yaklaşık yüzde 55'ini elinde bulunduran Ak Parti, iktidarın yıpratıcı etkisine rağmen, 2009 yılı yerel seçimlerinde de ülke genelinde yerel siyasi yapının yüzde 50'sini kontrolüne almayı başarmıştır.

Tablo 30: 2009 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Geneli		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
2009	Sağ Partiler Toplamı	66,6	2399	73,12
	Sol Partiler Toplamı	26	638	19,45
	Diğerleri	7,4	244	7,43
Toplam		100	3281	100

Kaynak: TÜİK 2009 Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları Veri Tabanı Temel Alınarak hazırlanmıştır.

Sonuçlar siyasi yelpazenin renkleri bağlamında ele alındığında, ülke genelinde yerel siyasi yapıda, sağ siyaset kültürünün geleneksel hükümlerinin sürmekte olduğu gerçeği ile karşılaşılır. Tablo 30'da da görüldüğü gibi ülke genelinde belediye başkanlığı seçimlerinde yüzde 66'nın üzerinde oy alan sağ kanat, kazanılan belediye başkanlığının dağılımı bakımından da yüzde 73'ün üzerinde bir siyasi temsil gücüne ulaşmıştır. Bununla birlikte sağ kanadın, siyasi yapı içinde temsil

hususunda, bir önceki seçimlere oranla, göz ardı edilemeyecek bir kan kaybı yaşadığı hakikati ile karşılaşılır. Daha net bir ifadeyle, sağ kanadın 2009 yılı yerel seçimlerindeki güç kaybı yüzde 9'u aşmıştır. Bu durumda asıl belirleyici rolü, solun kısmi de olsa artan oy oranları değil, bağımsızların ve etnik kökenli siyaset yapan partinin artış gösteren temsil gücü oynamıştır.

Tablo 31: 2009 Belediye Başkanlığı Seçimleri

Parti	Oy	%
AKPARTİ	12.368.897	38.70
ANAP	191.091	0.60
BBP	379.721	1.19
BTP	97.971	0.31
CHP	7.856.595	24.58
DP	1.146.960	3.59
DSP	899.107	2.81
DTP	1.664.721	5.21
HAKPAR	5.674	0.02
HYP	8.200	0.03
LDP	8.538	0.03
MHP	5.276.050	16.51
MP	6.139	0.02
ODP	20.204	0.06
SP	1.725.157	5.40
TKP	28.092	0.09
BAĞIMSIZ	39.130	0.12

Kaynak: YerelNET (2014), 26.05.2014, http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/secim_sonuculari/

Ülke genelinde, siyasi partilerin aldığı oylar dikkatli bir şekilde incelendiğinde konu daha bir netlik kazanır (Tablo 31). Yurt genelinde, 2009 belediye başkanlığı seçimlerine katılım oranı yüzde 84,17 olarak gerçekleşmiştir (YSK, 2014). Seçimlerde ilk üç sırayı Adalet ve Kalkınma Partisi, CHP ve MHP paylaşmıştır. Başta da vurgulandığı

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

gibi, 2009 yerel seçimlerinin hemen her kategorisinin tartışmasız galibi Ak Parti'dir. Bununla birlikte bu seçimlerde, AKP'nin kısmi de olsa bir yıpranma sürecine girmiş olduğu yadsınamaz gerçeği ile karşılaşılır. Zira bir önceki yerel seçimlerde (2004 yerel seçimleri) iktidar partisinin, belediye başkanlığı kategorisinde oy oranı yüzde 40,2 civarındadır. Ak Parti'nin 2009 belediye başkanlığı seçimlerinde seçmen desteği ise 3,7 oy oranı gerileyerek yüzde 38,7'ye düşmüştür. Buna karşın ana muhalefet partisi CHP ise oy oranlarını önemli ölçüde arttırmıştır. Bir başka ifadeyle CHP, bir önceki seçimlerde yüzde 20,7 civarında olan oy oranını, yüzde 24,58'e yükseltmiştir. Bu sayılar ise CHP'nin oylarında yüzde 18,7'lik bir artış olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Muhalefet partisi olarak seçimlere giren MHP de 2009 belediye başkanlığı seçimlerinde, oy oranları bazında dikkat çekici bir başarıya imza atmıştır. Daha net bir anlatımla bir önceki seçimlerde yurt genelinde yüzde 10,12 civarında oy alan MHP, bu seçimlerde seçmen desteğini yüzde 16,51'e yükseltmiştir. İki seçim arasındaki oyların değişim oranına bakıldığında, MHP'nin oylarında yüzde 63,14 gibi çok büyük bir artış yaşandığı gerçeği ile karşılaşılır.

Tablo 32: 2009 Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimleri

Parti	Oy	%
AKPARTİ	7.672.280	42.19
ANAP	48.358	0.27
BBP	116.216	0.64

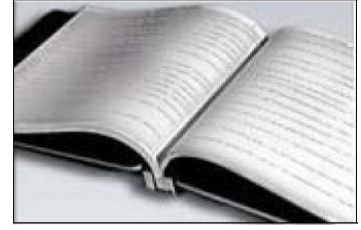
BTP	49.320	0.27
CHP	5.896.884	32.43
DP	179.350	0.99
DSP	381.875	2.10
DTP	780.176	4.29
HAKPAR	12.966	0.07
HYP	7.176	0.04
LDP	8.518	0.05
MHP	2.249.039	12.37
MP	11.405	0.06
ODP	1.039	0.01
SP	689.025	3.79
TKP	24.812	0.14

Kaynak: YSK (2014) ve YerelNET (2014), 26.05.2014,

http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/secim_sonuclari/index.php?yil=2009

2009 yerel seçimleri ile yeniden şekillenen ülkenin siyasi yapısını daha iyi anlayabilmek için özellikle metropol şehirlerin belediye başkanlığı seçimlerini de dikkatli bir şekilde incelemek gerekir. Yüksek Seçim Kurulu'nun yayınladığı veriler, yurt genelinde 2009 Büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerine katılım oranının, yüzde 83,17 olarak gerçekleşmiş olduğunu göstermektedir (YSK, 2014). Oyların partiler arasında paylaşımına bakıldığında, metropol şehirlerin dışındaki belediye başkanlıklarında olduğu gibi ilk üç sırada Ak Parti, CHP ve MHP yer almaktadır.

Bununla birlikte Adalet ve Kalkınma Partisi ile CHP, MHP'ye ve diğer partilere kıyasla, büyükşehirlerde daha başarılı görünmektedir (Tablo 32). Zira daha önce de değinildiği üzere, büyükşehirler dışındaki illerde Ak Parti'nin oy oranı yüzde 38,7 iken, büyükşehirlerde seçmen desteğini yüzde 9

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

oranında arttırarak, yüzde 42,2'lere kadar yükseltmiştir. Benzer durumu CHP kanadından gözlemlemek mümkündür. Bir başka ifadeyle, solun büyük biraderi CHP'de metropol kentlerde, öteki illere kıyasla, seçmenleri ikna hususunda daha başarılı görünmektedir. Büyükşehir statüsüne sahip iller dışında CHP'nin seçmen desteği yüzde yaklaşık yüzde 24,6'larda seyrederken, bu oran büyükşehirlerde yüzde 32'leri aşmıştır. Bu yaklaşık 32'lere ulaşan bir oy farklılaşması anlamına gelmektedir.

Tablo 33: 2009 Belediye Meclis Üyeliği Seçimleri

Parti	Oy	%
AKPARTİ	12.125.953	38.20
ANAP	200.758	0.63
BBP	504.079	1.59
BTP	81.679	0.26
CHP	7.847.288	24.72
DP	1.161.880	3.66
DSP	917.940	2.89
DTP	1.689.354	5.32
HAKPAR	4.618	0.01
HYP	5.566	0.02
LDP	2.451	0.01
MHP	5.301.504	16.70
MP	6.685	0.02
ODP	24.299	0.08
SP	1.799.646	5.67
TKP	3.409	0.01

Kaynak: YerelNET (2014), 26.05.2014,

http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/secim_sonuclari/index.php?yil=2009

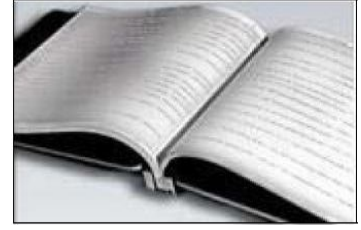
Milliyetçi Hareket Partisi'nin durumu ise tamamen farklıdır. Büyükşehirlerde istediği seçmen desteğini elde edemeyen MHP, teselliye küçük illerde bulmuş görünmektedir. Daha net bir anlatımla

büyükşehirler dışındaki illerde yüzde 16,51'lik seçmen desteğine ulaşan MHP, aynı başarıyı büyükşehirlerde gösterememiştir ve oy oranını yüzde 12,37'ye düşürmüştür. Bu oranlar MHP'nin küçük büyükşehirlerde, küçük illerden yüzde 25 daha az oranda seçmen desteği alabildiği anlamına gelmektedir. Bütün bu bulgular MHP'nin, kentli bir siyasi parti kimliği kazanmada henüz yeterince başarılı olamadığı gerçeğini ortaya koymaktadır.

Öte yandan yerel seçimlerin bir diğer önemli seçim kategorisi ise belediye meclis üyeliği seçimleridir. 2009belediye meclis üyeliği seçimlerine, yurt genelinde katılım oranı yüzde 84,06 olarak gerçekleşmiştir (YSK, 2014). Tablo 31 ve Tablo 33'te de görüldüğü gibi, belediye başkanlığı seçimleri ile belediye meclisi üyeliği seçimlerinin sonuçları neredeyse birbirinin aynıdır. Bir başka anlatımla 2009 yerel seçimlerinin bu kategorideki galibi de, aldığı yüzde 38,20 seçmen desteği ile Ak Parti'dir. Bu partiyi yüzde 24,70 oy oranı ile CHP izler. Üçüncü sırada ise yüzde 16,70 oranında oy alan MHP yer alır.

Tablo 34: 2009 Yılı İl Genel Meclisi Seçimlerinde, Partilerin Oy Dağılımı

	Türkiye Genel Partilere Göre Oy Dağılımı (%)
AKPARTİ	38.17
ANAP	0.75
BBP	2.33
BTP	0.42
CHP	23.08
DP	3.83

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

DSP	2.83
DTP	5.76
HAKPAR	0.08
HYP	0.02
LDP	0.01
MHP	16.27
MP	0.11
ODP	0.17
SP	5.13
TKP	0.21
BAGIMSIZ	0.44
Toplam	100

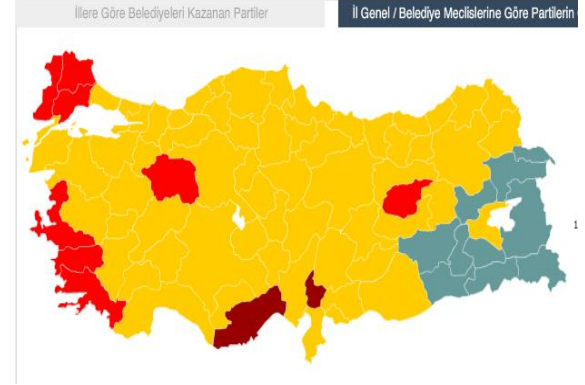
Ülke genelinde siyasi erkin partilere göre dağılımı, il genel meclisi seçimleri esas alınarak incelendiğinde de sonuçlar anlamlı bulgulara işaret eder. Tablo 34'te de görüldüğü gibi, bu seçimlerin hem Türkiye genelindeki mutlak galibi Ak Parti'dir. Bununla birlikte, Ak Parti ülke genelinde yadsınamaz bir oy kaybı yaşamıştır. İktidar partisinin bir önceki il genel meclisi seçimlerinde, yüzde 41,67 oranında oy aldığı dikkate alındığında, 2009 yılındaki kaybının yüzde 8'i aştığı gerçeği ile karşılaşılır. Bu sonuçlarıktidarın yıpratıcı etkisinin, bu sefer de Ak Parti açısından ortaya çıktığı gerçeğini gözler önüne serer. İkinci ve üçüncü sırayı ise aynen öteki kategorilerde olduğu gibi, CHP ile MHP paylaşır.

1.3. 2014 Yılı Yerel Seçim Sonuçları

Hali hazırda gerçekleşmiş son yerel seçimler olma hüviyeti taşıyan 2014 yılı yerel seçimleri, 30 Mart 2014'te yapılmıştır. Seçmen ilgisinin son derece yüksek olduğu seçimlere (belediye meclis üyeliği), katılım

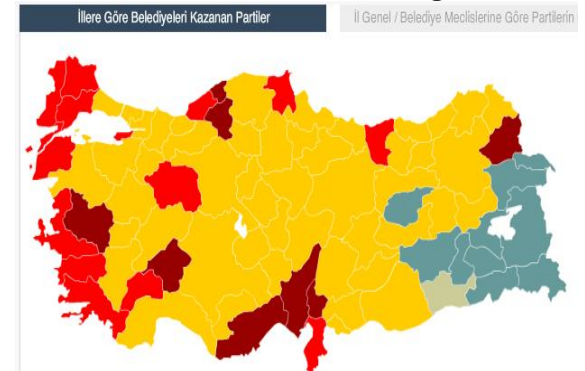
oranı yüzde 89'un üzerinde (yüzde 89,15) olmuştur (YSK, 2014; Vikipedi, 2014). Seçimlerde kayıtlı 48.843.157'den, 43.543.717'ü oy kullanmıştır.

Harita 3: Ülke Genelinde İl Genel Meclisi Seçimi İl Birincisi Partilerin Dağılımı

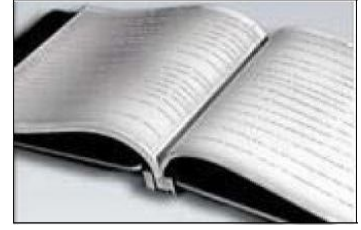

Kaynak: Hürriyet Gazetesi (2014), 26.05.2014, <http://www.hurriyet.com.tr/yerel-secim-2014>

Harita 4: Ülke Genelinde Belediye Başkanlıklarının Partilere Dağılımı

Kaynak: Hürriyet Gazetesi (2014), 26.05.2014, <http://www.hurriyet.com.tr/yerel-secim-2014>

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19* ID:439 K:413**

<http://www.akademikbakis.org>

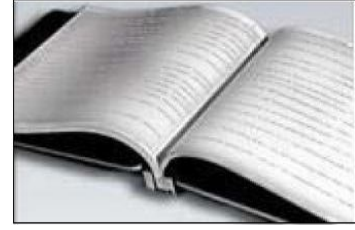
2009 yerel seçimleri, ülke geneli bağlamında incelendiğinde, toplumun yerel siyasi yapısına dair son derece çarpıcı bulgularla karşılaşılır. Özellikle, ülke genelinde il genel meclisi seçimi il birincisi partilerin dağılımı ve belediye başkanlıklarının partilere dağılımının yer aldığı Harita 3 ve Harita 4 dikkatli bir şekilde incelendiğinde, son seçimlerde şekillenen yerel siyasi yapının renkleri, bütün detayları ile gözler önüne serilir. Haritalara bakıldığında, partilerin oylarının ağırlıklı olarak hangi bölgelerde yoğunlaştığı kolaylıkla görülebilir. Haritaların renkleri bir önceki seçimlerle kıyaslandığında, 2014 yerel seçimlerinde bir önceki seçimlerden daha farklı bir renk bileşeni ile karşılaşılır. Bir önceki bölümde de tartışıldığı gibi, 2009 yerel seçimlerinde, il genel meclisi üyeleri seçimlerinde ve belediye başkanlığı seçimlerinde ortaya çıkan tablonun son derece birbirine yakındır. 2014 seçimlerinde ise il genel meclisi sonuçları ile belediye başkanlığı sonuçları arasında çarpıcı farklılıklar göze çarpar. Bu haritalardan, belediye başkanlığı seçimlerinde aday faktörünün, seçim sonuçları üzerinde belirleyici bir etkisinin olabileceği gerçeği de kolaylıkla görülebilmektedir.

Haritaların renkleri incelendiğinde, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, etnik temelli siyaset yapan DTP'nin devamı niteliğindeki BDP'nin üstünlüğü dikkat çeker. Özellikle belediye başkanlığı seçimlerinde Akdeniz ve Ege sahil şeridi ile Trakya'da ve Karadeniz'de ise renkler de bir çeşitlenme ve canlanma dikkati çeker.

Bunlar arasında en dikkat çekici bulgu MHP'nin, Orta Akdeniz bölgesinde yükselişe geçerek bölgedeki geleneksel gücünü yeniden kazanmaya başladığı gerçeğidir. Bir başka anlamlı sonuç ise Akdeniz sahillerinde CHP mevzi kaybederken, bölgede Ak Parti'nin de renklerinin görülmeye başlamasıdır. Daha net bir ifadeyle, Antalya gibi CHP açısından son derece önemli bir ilde liderlik Ak Parti'ye geçmiştir. Zira bu il, eski genel başkanı Deniz Baykal'ın memleketi olması hasebiyle CHP açısından ayrı bir anlam ve sembolik önem taşımaktadır.

Öteki Akdeniz ve Ege illeri ile Trakya'da ise CHP'nin geleneksel hâkimiyeti devam ettiği görülür. Milliyetçi sağ siyaset anlayışını kendine düstur edinmiş MHP ise Orta Akdeniz Havzası'ndaki gücünü yeniden kazanmaya başlamıştır. Bir önceki seçimlerde, Akdeniz sahil şeridindeki tek kalesi durumunda olan Mersin'e, Adana'yı da eklemiştir. Bu bağlamda MHP, Mersin-Adana-Osmaniye hattında son derece önemli bir güce ulaşmıştır. Dikkat çeken bu önemli ayrıntıların dışında, ülke genelinde hâkim olan tek renk, yine iktidar partisi konumundaki Adalet ve Kalkınma Partisi'nin renkleridir.

Seçim sonuçlarına ilişkin yüzde ve oranlar incelendiğinde bu renklerin detayları daha bir netlik kazanır. Belediye başkanlığı seçimlerinde oyların ve başkanlıkların partilere dağılımı konusunda, seçimler konusunda en yetkin merci konumundaki Yüksek Seçim Kurulu'nun verileri dikkate alınmıştır. Partilerin aldığı oy oranları ve

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19* ID:439 K:413**

<http://www.akademikbakis.org>

kazandıkları belediye başkanlıkları incelendiğinde, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin yurt genelindeki üstünlüğü kolayca gözlemlenebilir.

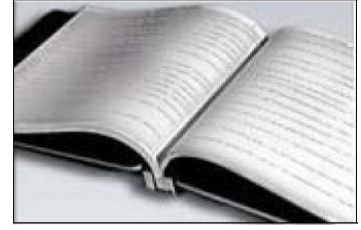
2014 belediye başkanlığı seçimlerine, yurt genelinde katılım oranı yüzde 89,2 olarak gerçekleşmiştir (YSK, 2014). Partilerin elde ettiği seçmen desteği temelinde seçimlerden galip çıkan ilk üç parti, bir önceki seçimlerde olduğu gibi, Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi'dir. Kazanılan belediye başkanlığı sayısında da sıralama değişmez. Daha net bir anlatımla 2014 yerel seçimlerinde, Tablo 35'te de görüldüğü gibi, yüzde 43'ün üzerinde oy alan Ak Parti, 800 belediye başkanlığı kazanmıştır. Bu Ak Parti'nin ülke genelinde, yüzde 60'a yakın bir yerel temsil gücü elde ettiği anlamına gelmektedir.

Bu sonuçlar, bir önceki seçimlerle kıyaslandığında, Ak Parti'nin 2014 seçimlerinde elde ettiği başarının boyutları daha bir netlik kazanır. Bir önceki bölümden de hatırlanacağı üzere, Ak Parti 2009 yerel seçimlerinde yüzde 38,70 oranında oy almış ve ülke genelinde yaklaşık yüzde 50 civarında bir temsil gücü elde etmişti. 2014 yerel seçimlerinde ise hem oy oranı, hem kazandığı belediye başkanlığı sayısı ve hem de elde ettiği temsil gücü bakımından çok daha büyük bir başarıya imza atmıştır. Ak Parti'nin 2004 yerel seçimlerine de iktidara partisi kimliği ile girdiği hatırlandığında, söz konusu partinin 2014 yerel seçimlerinde ulaştığı başarının, siyaset sosyolojisi açısından ifade ettiği anlam ve önem daha

da artar. Üst üste yapılan üç yerele seçime iktidar partisi kimliği ile girip de, seçimlerden rakiplerine büyük bir fark atarak galip çıkan bir siyasi partiye, Türkiye gibi büyük ve köklü toplumların siyasi tarihinde de ender rastlanır.

Tablo 35: 2014 Belediye Başkanlığı Seçimleri

Parti	Oy sayısı	Oy oranı (%)	Belediye Başkanlığı sayısı
Adalet ve Kalkınma Partisi	17.952.504	43.13	800
Cumhuriyet Halk Partisi	11.008.961	26.45	226
Milliyetçi Hareket Partisi	7.391.458	17.0	166
Barış ve Demokrasi Partisi	1.738.372	4.18	97
Saadet Partisi	1.181.226	2.84	27
Halkların Demokratik Partisi	836.741	2.01	0
Büyük Birlik Partisi	592.296	1.42	6
Demokrat Parti	311.947	0.75	14
Demokratik Sol Parti	162.943	0.39	5
Bağımsız	103.388	0.25	5
Bağımsız Türkiye Partisi	96.707	0.23	0
Hür Dava Partisi	83.430	0.20	0
İşçi Partisi	62.736	0.15	0
Millet Partisi	18.589	0.04	1
Hak ve Eşitlik Partisi	17.605	0.04	0
Liberal Demokrat Parti	14.660	0.04	1

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

Doğru Yol Partisi	11.383	0.03	0
Hak ve Özgürlükler Partisi	9.570	0.02	1
Yurt Partisi	9.550	0.02	0
Türkiye Komünist Partisi	7.878	0.02	1
Özgürlük ve Dayanışma Partisi	4.516	0.01	1
Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi	2.780	0.01	0
Emek Partisi	455	0.00	0
Halkın Kurtuluş Partisi	103	0.00	0
Toplam geçerli oy	41.619.798	100	1.351
Toplam oy kullanan seçmen	43.459.938		
Kayıtlı seçmen	48.724.241		

Kaynak: YSK (2014), 26.05.2014.

Belediye başkanlığı seçim sonuçları, yerel siyasi gücün siyasi yelpazeye dağılımı bakımından incelendiğinde, ülkenin siyasi yapısına dair dikkat çekici ve önemli bulgularla karşılaşılır. Tablo 36’da da görüldüğü gibi, toplumun 2014 yerel seçimleri ile yeniden şekillenen yerel siyasi yapısında, sağ siyaset geleneğinin ezici bir ağırlığı göze çarpar. Ülke genelinde seçmen desteğinin üçte ikisini almayı başaran sağ siyasi yelpazedeki partiler, siyasi temsil gücünün de dörtte üçünü elde etmeyi başarmıştır. Daha net bir anlatımla, bir önceki seçimlerde olduğu gibi bu seçimlerde de, Türk toplumunun siyasi

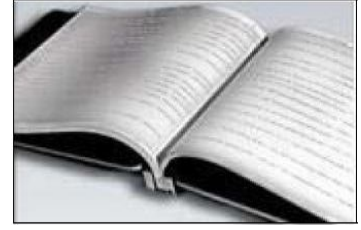
yapısına sağ siyaset anlayışı damgasını vurmuştur.

Bir önceki bölümden de hatırlanacağı üzere 2009 yerel seçimlerinde, belediye başkanlığı seçimleri kategorisinde ülke genelinde yüzde 66’nın üzerinde oy alan sağ kanat, kazanılan belediye başkanlığının dağılımı bakımından da yüzde 73’ün üzerinde bir siyasi temsil gücüne ulaşmıştı. 2004 yerel seçimlerine kıyasla, 2009 ve 2014 yerel seçimlerinde sağ kanadın toplam oy oranı ve temsil gücünde bir kayıp gözlemlense de, sağın ülkenin siyasi yapısındaki geleneksel egemenliği değişmemiştir. Tablo 36’da da ayrıntılı bir şekilde görüldüğü gibi, 2014 belediye başkanlığı seçimlerinin sağ kanat açısından sonuçları, 2009 belediye başkanlığı seçimlerinin sonuçları ile oldukça paralellik taşımaktadır.

Tablo 36: 2014 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Geneli		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
2014	Sağ Partiler Toplamı	65,7	1015	75,13
	Sol Partiler Toplamı	27,01	232	17,17
	Diğerleri	7,29	104	7,7
Toplam		100	1351	100

Kaynak: YSK (2014), 26.05.2014, verileri temel alınarak düzenlenmiştir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

Günümüz Türk toplumunun siyasi yapısını daha iyi anlayabilmek için, büyükşehir statüsündeki illerin belediye başkanlığı seçim sonuçlarının da detaylı bir şekilde incelenmesi gerekir. Yurt genelinde 2014 Büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerine katılım oranı yüzde 89,48 olarak gerçekleşmiştir (YSK, 2014). Seçmen ilgisinin, önceki seçimlere kıyasla çok daha yüksek olduğu bu seçimlerde, metropol illerin belediye başkanlığı seçimlerinin de galibi Adalet ve Kalkınma Partisi'dir (Tablo 37). Oyların partiler arasında paylaşımına bakıldığında, büyükşehirlerin dışındaki belediye başkanlıklarında olduğu gibi yine ilk üç sırada Ak Parti, CHP ve MHP yer aldığı görülür.

Tablo 37: 2014 Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimleri

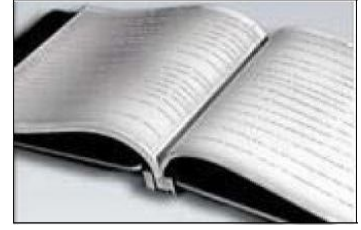
Parti	Oy sayısı	Oy oranı (%)	Büyükşehir Belediye Başkanlığı sayısı
Adalet ve Kalkınma Partisi	15.898.025	45.54	18
Cumhuriyet Halk Partisi	10.835.876	31.04	6
Milliyetçi Hareket Partisi	4.764.833	13.65	3
Barış ve Demokrasi Partisi	1.079.026	3.09	2
Halkların Demokratik Partisi	817.494	2.34	0
Saadet Partisi	579.231	1.66	0
Büyük Birlik Partisi	248.169	0.71	0
Bağımsız	206.029	0.59	1
Diğerleri	485.033	1,38	0

Parti	Oy sayısı	Oy oranı (%)	Büyükşehir Belediye Başkanlığı sayısı
Toplam geçerli oy	34.913.716	100	30
Toplam oy kullanan seçmen	36.440.968		
Kayıtlı seçmen	40.727.194		

Kaynak: YSK (2014), 26.05.2014.

Sonuçlar ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde ise Adalet ve Kalkınma Partisi ile CHP'nin, MHP'ye ve diğer partilere kıyasla, büyükşehirlerde daha başarılı olduğu gerçeği ile karşılaşılır (Tablo 37). Benzer durumun bir önceki seçimlerde de gözlemlendiği dikkate alındığında, Türkiye'nin siyasi yapısı içinde, iktidar partisi ile ana muhalefet partisinin büyükşehirlerde daha güçlü bir konuma ulaştıkları sonucuna kolaylıkla ulaşılabilir. Başta MHP olmak üzere öteki muhalefet partileri ise metropol iller dışında daha etkili görünmektedir. Bununla birlikte, MHP'nin hem büyükşehirlerde ve hem de büyükşehirler dışındaki illerde oy oranlarında, küçük de olsa bir artışın yaşanmayı başladığı da dikkatlerden kaçmamaktadır. Daha net bir anlatımla MHP, bir önceki seçimlerde büyükşehirlerde yüzde 12,37 olan seçmen desteğini bu seçimlerde yüzde 13,65'e yükseltmiştir. Bu oransal olarak yüzde 10,35'lik bir artış manasına gelmektedir.

Muhafazakâr demokrat kimliği ile merkez sağ partisi konumunu pekiştirme çabasındaki Ak Parti'nin seçim grafiği de benzer bir görünüm sergiler. 2009 seçimlerinde büyükşehirlerde yüzde 42,19

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

oranında seçmen desteği elde eden iktidar partisi, kayda değer bir yükseliş sağlayarak 2014 seçimlerinde yüzde 45,54'lük bir seçmen desteği elde etmiştir. Bir başka ifadeyle Adalet ve Kalkınma Partisi son büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde gücünü, yüzde 7,9 oranında arttırmayı başarmıştır. CHP kanadında ise farklı bir görünüm göze çarpar. Ana muhalefet partisi bir önceki seçimlerdeki seçmen desteğini koruyamamış ve yüzde 4,3'lük bir kayıpla gücünü, yüzde 31,04'e kadar düşürmüştür.

Tablo 38: 2014 Belediye Meclis Üyeliği Seçimleri

Parti	Oy sayısı	Oy oranı (%)	BM üyeliği
Adalet ve Kalkınma Partisi	17.802.976	42,87	10.530
Cumhuriyet Halk Partisi	10.938.262	26,34	4.161
Milliyetçi Hareket Partisi	7.399.119	17,82	3.501
Barış ve Demokrasi Partisi	1.729.297	4,16	1.432
Saadet Partisi	1.180.322	2,84	411
Halkların Demokratik Partisi	881.830	2,12	9
Büyük Birlik Partisi	628.729	1,51	165
Demokrat Parti	287.209	0,69	164
Demokratik Sol Parti	144.337	0,35	66
İşçi Partisi	100.021	0,24	4
Hür Dava Partisi	87.726	0,21	6
Bağımsız Türkiye Partisi	82.768	0,20	8
Türkiye Komünist Partisi	60.298	0,15	6
Bağımsız	49.594	0,12	5
Özgürlük ve Dayanışma Partisi	45.204	0,11	4
Hak ve Özgürlükler Partisi	35.256	0,08	6
Hak ve Eşitlik Partisi	34.125	0,08	0
Millet Partisi	15.068	0,04	6
Doğru Yol Partisi	11.029	0,03	0
Liberal Demokrat Parti	9.122	0,02	12
Yurt Partisi	3.364	0,01	0

Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi	1.242	0,00	0
Emek Partisi	489	0,00	2
Toplam geçerli oy	41.527.387	100	20.498
Toplam oy kullanan seçmen	43.543.717		
Kayıtlı seçmen	48.843.157		

Kaynak: YSK (2014) 26.05.2014.

Ülkenin yeni siyasi yapısını tam bir şekilde anlamlandırabilmek için belediye başkanlığı ve büyükşehir belediye başkanlığı seçim sonuçlarına ilaveten, belediye meclis üyeliği seçimleri ve il genel meclis üyeliği seçimleri sonuçlarının da detaylı bir şekilde incelenmesi gerekir. 2014 belediye meclis üyeliği seçimlerine katılım oranı, yurt genelinde yüzde 89,15 olarak gerçekleşmiştir (YSK, 2014). Tablo 38'de de görüldüğü gibi, diğer iki kategoride de olduğu gibi, 2014 belediye meclis üyeliği seçimlerinin de galibi Adalet ve Kalkınma Partisi olmuştur. İkinci ve üçüncü sıranın sahiplerinde de bir değişiklik söz konusu değildir. Daha net bir anlatımla yüzde 42,87 oranında oy alan Ak Parti birinci sıradaki konumunu pekiştirirken, yüzde 26,34'lük seçmen desteği sağlayan CHP ikinci sırada yer almıştır. Üçüncü sıra ise yüzde 17,82 oranında oy alan MHP'ye kalmıştır.

Büyükşehir belediyeleri dışında düzenlenen il genel meclisi üyeliği seçimleri sonucunda ortaya çıkan tablo ise belediye meclis üyeliği seçimler sonuçlarından çok daha farklıdır. 2014 seçimlerinin öteki tüm kategorilerinde olduğu gibi il genel meclis üyeliği seçimlerinin mutlak galibi de yine Adalet

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

ve Kalkınma Partisi'dir. Seçimlerden yüzde 45,43 oranında oy alan Ak Parti, ülke genelindeki 1251 il genel meclis üyeliğinin 779'unu kazanmıştır (Tablo 39). Bu sayılar Ak Parti'nin, 51 ildeki meclis üyeliklerinin yaklaşık yüzde 62,3'ünü kazanmış olduğu anlamına gelir.

Tablo 39: 2014 İl Genel Meclis Üyeliği Seçimleri (Büyükşehir belediyeleri dışındaki 51 ilde düzenlenmiştir)

Parti	Oy sayısı	Oy oranı (%)	İGM üyeliği
Adalet ve Kalkınma Partisi	4.622.484	45.43	779
Milliyetçi Hareket Partisi	2.107.357	20.71	174
Cumhuriyet Halk Partisi	1.716.720	16.87	159
Barış ve Demokrasi Partisi	786.502	7.73	128
Saadet Partisi	336.872	3.31	5
Büyük Birlik Partisi	231.726	2.28	4
Demokrat Parti	104.733	1.03	0
Bağımsız	40.818	0.40	0
Hür Dava Partisi	37.918	0.37	0
Halkların Demokratik Partisi	35.538	0.38	1
Bağımsız Türkiye Partisi	35.363	0.35	0
Demokratik Sol Parti	35.127	0.35	0
İşçi Partisi	23.275	0.23	0
Özgürlük ve Dayanışma Partisi	17.335	0.17	0
Hak ve Özgürlükler Partisi	11.435	0.11	0
Liberal Demokrat Parti	10.162	0.10	0
Türkiye Komünist Partisi	7.653	0.08	1
Millet Partisi	4.070	0.04	0
Doğru Yol Partisi	3.731	0.04	0
Hak ve Eşitlik Partisi	2.718	0.03	0
Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi	285	0.00	0
Yurt Partisi	204	0.00	0
Toplam geçerli oy	10.175.026	100	1.251

Toplam oy kullanan seçmen	10.552.213		
Kayıtlı seçmen	11.904.853		

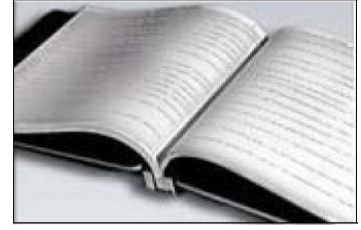
Kaynak: YSK (2014) 26.05.2014.

2014 il genel meclis üyeliği seçimlerinde en kayda değer başarıyı ise Milliyetçi Hareket Partisi gerçekleştirmiştir. Bir önceki seçimlere kıyasla bu seçimlerde, oy oranlarında önemli bir artış sağlayan MHP, Cumhuriyet Halk Partisi'ni de geride bırakmayı başarmıştır. Bu başarıyı sayılarla anlatmak gerekirse, 2014 il genel meclis üyeliği seçimlerinde MHP yüzde 20,71'lik bir seçmen desteği ile 174 meclis üyeliği kazanmıştır. Üçüncü sıradaki CHP'nin kazandığı üyelik sayısı ise 159'dur.

Tablo 40: İl Genel Meclisi Üyelerinin Yaş Grubu ve Cinsiyet Profili

YAŞ GRUBU	KAZANILAN İL GENEL MECLİSİ ÜYELİĞİ SAYISI	
	KADIN	ERKEK
25-29	3	6
30-39	26	176
40-49	15	382
50-59	15	467
60-69	1	155
70+	0	5
Toplam	60	1.191

Kaynak: Yüksek Seçim Kurulu (2014),
<http://www.ysk.gov.tr/>

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

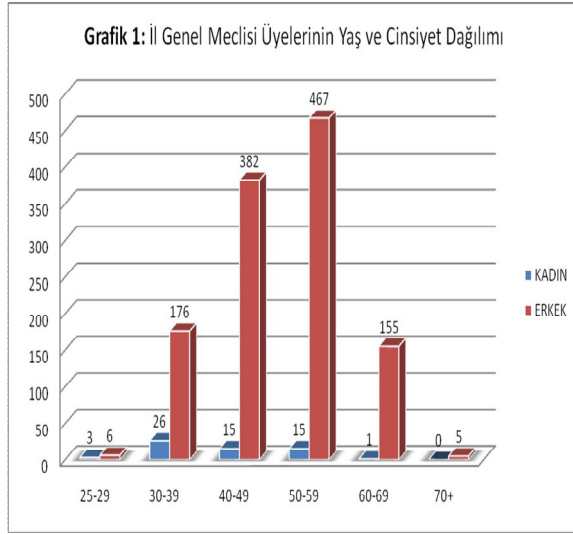
Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

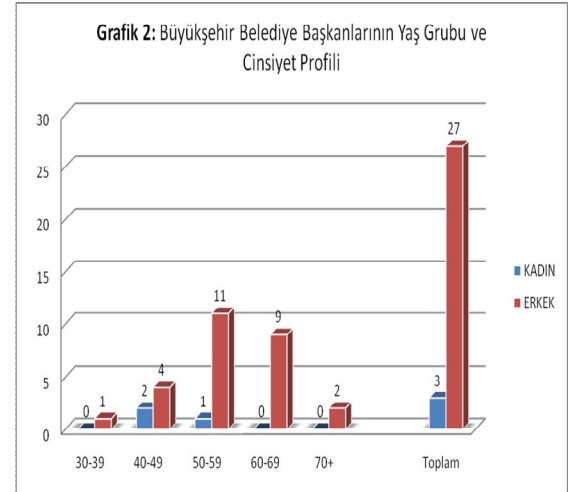
Seçim sonuçlarını daha anlamlı hale getirebilmek için oyların yalnızca partilere ve siyasi yelpazeye dağılımını incelemekle yetinmemek gerekir. Bunlara ilaveten seçimlerden galip çıkan yerel siyasi elitlerin genel toplumsal profillerini sosyolojik olarak incelemek de faydalı olacaktır. Bu bağlamda önce il genel meclis üyelerinin yaş ve cinsiyet dağılımına bakmak yerinde olur. Tablo 40'ta ve Grafik 1'de de görüldüğü gibi, il genel meclis üyeleri arasında erkeklerin ezici bir üstlüğü göze çarpar. Ülke genelinde seçilen toplam 1251 üyenin yalnızca 60 tanesi kadındır. Bir başka anlatımla, kadınların il genel meclis üyeleri arasındaki temsil gücü yüzde 5'i bile bulmazken, erkeklerin temsil oranı yüzde 95'i aşar.

Tablo 41: Büyükşehir Belediye Başkanlarının Yaş Grubu ve Cinsiyet Profili

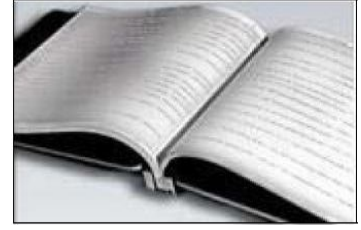
YAŞ GRUBU	KADIN	ERKEK
30-39	0	1

40-49	2	4
50-59	1	11
60-69	0	9
70+	0	2
Toplam	3	27

İl genel meclis üyelerinin yaş özellikleri incelendiğinde ise üyeler arasında 40-60 yaş arasındaki bireylerin ezici bir hâkimiyeti göze çarpar. Bunlarında çok büyük çoğunluğunu erkekler oluşturur. Daha net bir ifadeyle bu yaş grubundaki erkek bireylerin, meclis üyeleri arasındaki gücü neredeyse yüzde 68'i bulur.

Büyükşehir belediye başkanlığı görevini sürdürme hakkını elde eden yerel siyasi elitler, cinsiyet faktörü temelinde incelendiğinde de benzer bir görünümle karşılaşılır. 2014 yerel seçimleri ile yerelde iktidar olma hakkını elde eden büyükşehir belediye başkanları arasında da erkeklerin

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

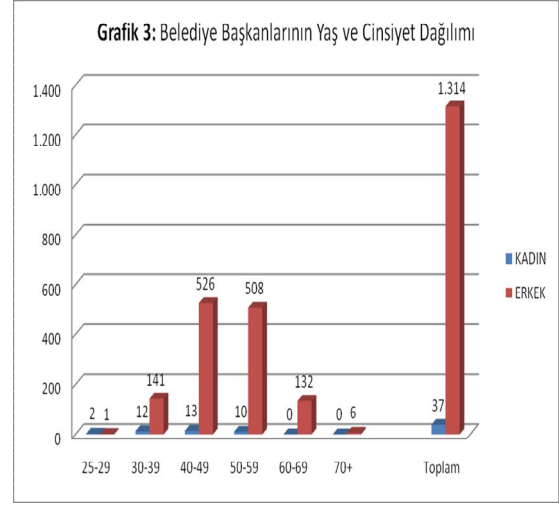
ezici bir üstünlüğü göze çarpar. 30 büyükşehir belediye başkanının 27 tanesi erkektir. Bir başka ifadeyle Tablo 41 ve Grafik 2’de de görüldüğü gibi, büyükşehir belediye başkanlıklarında erkeklerin temsil gücü yüzde 90 iken, kadınların gücü yüzde 10 ile sınırlı kalmıştır.

Tablo 42: Belediye Başkanlarının Yaş Grubu ve Cinsiyet Profili

YAŞ GRUBU	KADIN	ERKEK
25-29	2	1
30-39	12	141
40-49	13	526
50-59	10	508
60-69	0	132
70+	0	6
Toplam	37	1.314

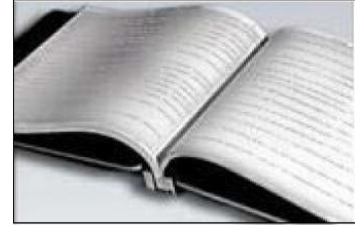
Kaynak: Yüksek Seçim Kurulu (2014), <http://www.ysk.gov.tr/>

Başkanların sosyolojik profilleri yaş değişkeni bağlamında incelendiğinde ise il genel meclis üyelerine kıyasla yaş ortalamasının arttığı gerçeği ile karşılaşılır. Daha net bir ifadeyle büyükşehir belediye başkanlarının yaklaşık yüzde 67’si, 50-69 yaş grubundaki erkeklerden oluşmaktadır. Seçimleri büyükşehir belediye başkanı olma hakkı kazanan kadınların ise büyük çoğunluğu 40-49 yaş aralığındadır.

Büyükşehirler dışındaki belediye başkanlıklarını kazanan yerel siyasi elitler de toplumsal ve siyasi yapı bakımından son derece büyük önem arz ederler. Bu sebeple toplumun yeni siyasi yapısını anlamlandırabilmek için onların da toplumsal profillerinin incelenmesi faydalı olur. Tablo 42’de ve Grafik 3’te de görüldüğü üzere, il genel meclis üyeleri ve büyükşehir belediye başkanları arasında olduğu gibi, belediye başkanları arasında da erkeklerin mutlak üstünlüğü göze çarpar. Belediye başkanları arasında kadınların temsil oranı yüzde 3’ü bile bulmazken, erkeklerin temsil gücü yüzde 97’yi aşar.

Öte yandan, belediye başkanlarının sosyolojik profilleri yaş faktörü bağlamından incelendiğinde de anlamlı sonuçlarla karşılaşılır. Bir başka anlatımla belediye başkanları arasında orta-genç yaş grubu olarak tabir edilebilecek 40-59 yaş

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

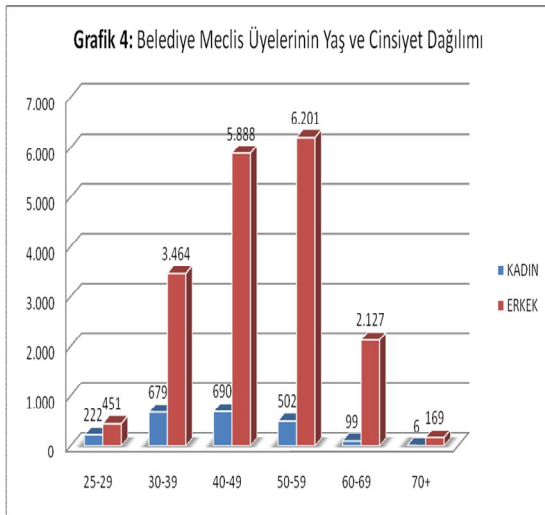
<http://www.akademikbakis.org>

grubunun ezici bir üstünlüğü göze çarpar. Özellikle de bu yaş grubundaki erkeklerin genel temsil gücü, yüzde 76'nın bile üzerindedir.

Tablo 43: Belediye Meclis Üyelerinin Yaş Grubu ve Cinsiyet Profili

YAŞ GRUBU	KADIN	ERKEK
25-29	222	451
30-39	679	3.464
40-49	690	5.888
50-59	502	6.201
60-69	99	2.127
70+	6	169
Toplam	2.198	18.300

Kaynak: Yüksek Seçim Kurulu (2014),
<http://www.ysk.gov.tr/>

Son olarak belediye meclis üyelerinin yaş ve cinsiyet değişkeni bağlamında sosyolojik profillerine göz atmak yararlı olacaktır. Tablo 43'te ve Grafik 4'te de görüldüğü gibi, 2014 yerel seçimlerinde

toplam 20.498 belediye meclis üyesi seçilmiştir. Bu üyelerin 18.300'ünü erkekler oluştururken, kadınların sayısı 2.198 ile sınırlı kalmıştır. Bir başka ifadeyle meclis üyelerinin yaklaşık yüzde 89,3'ü erkek iken, kadınların oranı yüzde 10'un biraz üzerindedir.

Belediye meclis üyeleri yaş değişkeni bağlamında incelendiğinde de, cinsiyet temelli eşitsizliklerin benzeri eşitsizlikler göze çarpar. Daha net bir anlatımla, belediye başkanları arasında da, orta-genç yaş grubu şeklinde tanımlanan 40-59 yaş grubunun ezici üstünlüğü dikkati çeker. Özellikle de bu yaş grubundaki erkekler, belediye meclis üyeleri arasında belirgin bir üstünlük sergilerler. Bir başka ifadeyle bu yaş grubundaki bireylerin belediye meclislerindeki gücü yüzde 60'a yaklaşır.

Yerel siyasi elitlerin toplumsal profillerine yönelik bulgular bir arada değerlendirildiğinde, merkez siyasi elitler (Arslan, 2011-a; Arslan, 2011-b; Arslan, 2011-c; Arslan, 2005) arasında olduğu gibi yerel siyasi elitler arasında da eşitsizlikçi bir görünümle karşılaşılır. Bir başka ifadeyle, Türk toplumunun siyasi yapısı içinde, yerel siyasi gücün toplum kesimleri arasında dağılımı konusunda büyük bir eşitsizlik söz konusudur. Siyasal hayatta bazı toplumsal gruplar aşırı şekilde temsil edilirken, öteki bazı toplum kesimleri, toplum içindeki varlıklarına oranla çok daha az oranda temsil edilmektedirler Bu eşitsiz durum özellikle yaş ve cinsiyet faktörü temelinde daha belirgin bir şekilde varlığını gösterir. 2014 Türkiye'sinin yerel

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19* ID:439 K:413**

<http://www.akademikbakis.org>

siyasi elitleri arasında özellikle gençler ve kadınlar, toplumsal yapı içindeki oransal varlıklarının çok altında bir siyasi temsil gücüne sahiptirler. Sosyolojik olarak yaşçılık ve cinsiyetçilik olarak tanımlanan bu durumun, üçüncü bin yılda, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de etkin bir şekilde varlığını sürdürmesi son derece manidar ve dikkat çekicidir.

2014 VE 2009 YEREL SEÇİMLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR GENEL DEĞERLENDİRMESİ VE SONUÇ

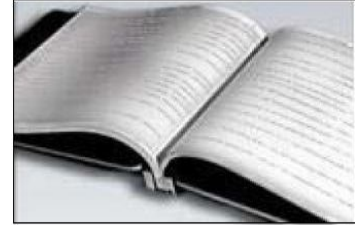
Sıklıkla vurgulandığı gibi seçimler demokratik sistemlerin vazgeçilmez unsurlarındandır. Demokrasi olgusunun yalnızca seçimlere indirgenemeyeceği herkesçe bilinen bir vakiyadır. Ne var ki, seçimler olmadan demokrasiden söz edilemeyeceği de yadsınamaz bir gerçektir. Hem genel seçimler ve hem de yerel seçimler, demokrasinin tesisi ve demokratik rejimin işleyişi açısından son derece büyük önem arz eder. Bireyler seçimlerde kullandıkları oylarıyla, toplumun siyasi yapısını şekillendirmede belirleyici rol oynarlar. Bu realiteden yola çıkan bu araştırmada, inceleme konusu olarak yerel seçimler seçildi. Özellikle de, son iki mahalli idareler seçimleri, karşılaştırmalı bir bakış açısı ile incelendi. Böylece, günümüz Türk toplumunun yerel siyasi yapısını incelemek ve son iki yerel seçimlerde yaşanan değişimin boyutlarını ortaya koymak hedeflendi.

Bulgular, günümüz Türk toplumunun yerel siyasi yapısında, sağ siyaset geleneğinin

belirleyici bir konumda olduğunu göstermektedir. Grafik 5 ve Grafik 6’da da görüldüğü gibi (Ek 1), her iki seçimlerde de ülkenin siyasi yapısını, sağ siyaset geleneği şekillendirmiştir. Bu süreçte özellikle de, sağ siyasi kulvarda, muhafazakâr demokrat kimliğiyle iktidar yarışı içinde olan Adalet ve Kalkınma Partisi, merkezi siyasi yapıda olduğu gibi yerel siyasi yapıda da belirleyici rol oynamıştır.

Grafiklerde de açıkça görüldüğü gibi, belediye başkanlığı seçimleri kategorisinde son iki yerel seçimlerde ortaya çıkan siyasi tablo neredeyse birbirinin aynısıdır. Hem 2014 ve hem de 2009 belediye başkanlığı seçimlerinde sağ siyasi partiler, ülke genelinde seçmen desteğinin yaklaşık üçte ikisini almayı başarmışlardır. Buna karşın sol siyaset anlayışının yurt genelinde elde ettiği seçmen desteği ise yüzde 27 ile sınırlı kalmıştır. Son seçimlerde sağın toplam oy oranında cüzi bir düşüş, buna karşın solun genel seçmen desteğinde de küçük bir artış göze çarpar. Bununla birlikte bu hareketlenme, genel gidişatı değiştirebilecek bir boyutta değildir. Etnik temelli siyaset yapan partiler ve diğerlerinin oyları toplamı ise yüzde 7’ler civarındadır.

Son iki yerel seçimler, seçimlere katılım oranları temelinde incelendiğinde de son derece önemli bulgular ile karşılaşılır. Grafik 7 ve Grafik 8’de de görüldüğü gibi (Ek 1) günümüzde seçmenlerin siyasete olan ilgisi son derece yüksektir. Hatta

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19* ID:439 K:413**

<http://www.akademikbakis.org>

grafiklerin detaylarına bakıldığında, bu ilginin artarak sürdüğü gerçeği ile karşılaşılr. 2009 yerel seçimlerinde ortalama katılım oranı yüzde 84’ler civarında iken, 2014 yerel seçimlerinde bu oran yüzde 89’u aşmıştır.

Son 50 yıllık süreç içinde Türkiye genelinde seçimlere ortalama katılımı oranının yüzde 78 civarında olduğu gerçeği (Arslan, 2012) hatırlandığında, son iki dönemde vatandaşların seçimlere olan ilgisindeki artışın boyutları daha bir netlik kazanır. Kısacası bu ilgi artışını mahalli idareler seçimlerinin her dört kategorisinde de gözlemlemek mümkündür. Ortaya çıkan bu tabloda, dünyanın ve içinde bulunduğumuz coğrafyanın genel konjonktürünün yanı sıra, toplumun kendine özgü toplumsal dinamikleri ile ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve toplumsal koşullar da belirleyici rol oynamaktadır. Bu ilgi artışında medyanın ve özellikle de sosyal medyanın katkısını da gözden irak tutmamak gerekir.

3.KAYNAKÇA

Arslan, D. A. (Çev.) (2013). *Sosyoloji: Günlük yaşamın mimarisini keşfetmek*. Ankara: Nobel Yay.

Arslan, D. A. (2012-a). *Sosyoloji ve yöntem yazıları*. Ankara: Kalkan Matbaacılık.

Arslan, D.A. (2012-b). Yerel seçim sonuçları temelinde Mersin’in siyasi yapısı. *International*

Journal of Human Sciences. (9)2, 916-968.

Arslan, D. A. (2011-a). *Turkish political elites: Sociological analysis of Turkish politics and politicians*. Berlin: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Arslan, D. A. (2011-b). *Who rules Turkey: Turkish power elite*. Berlin: LAP LAMBERT Academic Publishing.

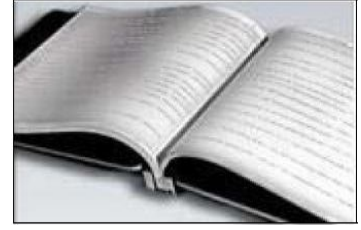
Arslan, D. A. (2011-c). *Elites and power in contemporary Turkey: Social anatomy of Turkish elites*. Berlin: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Arslan, D. A. (2007). *Elitsoyolojisi*. Ankara: Phoenix Yayınevi.

Arslan, D. A. (2005-a). Tek Partili Dönem ve Çok Partili Dönem Türk siyasi elitlerinin toplumsal profillerinin karşılaştırmalı incelemesi. “İş-Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 7- 1, 8.3.2005,http://www.isguc.org/arc_view.php?ex=240

Arslan, D. A. (2005-b). The evaluation of parliamentary democracy in Turkey and Turkish political elites. *Historia Actual On-Line, (Contemporary History Association – Asociacion De Historia Actual), 3-6, Spain (Revista Electrónica «Historia Actual On-Line», Año III, N° 6, Invierno 2005), 08.03.2005<http://www.hapress.com/abst.php?a=n06a10>*

Arslan, D. A. (2005-c). 1995’ten Günümüze Türk Siyasi Elitlerinin

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

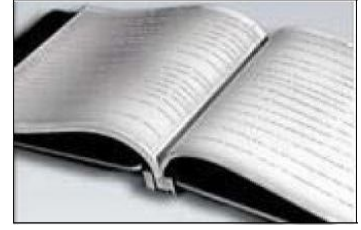
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

- Sosyolojik Analizi, III. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, Kırgızistan Celalabat Kommersiyalık Enstitüsü – Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat-Kırgızistan, 5-9 Haziran 2005.
- Arslan, D. A.** (2004). Türk iktidar seçkinleri. *Akademik Bakış, İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Uluslararası Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 3, 1-9, http://www.tdcif.org/a_view.php?pg=arc_view&ex=13
- Bachrach, P. & Baratz, M.** (1962). Two faces of power, *American Political Science Review*, LVI.
- Bilgiseven, A.K.** (1984). *Genel sosyoloji*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Boran, B.** (1945). *Toplumsal yapı araştırmaları*. Ankara: T.T.K. Yayınları.
- Bozkurt, Ö.** (1972). *Ayrımsal sosyoloji ve toplumsal yapı*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Çeçen, A.** (2000). *İnsan hakları*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Dahl, R.** (1961). *Who governs?* New Haven: Yale UP.
- Demir, Ö. & Acar, M.** (2005). *Sosyal bilimler sözlüğü*. İstanbul: Adres Yayınları.
- Duverger, M.** (2002). *Siyaset sosyolojisi*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Duverger, M.** (1964). *Political parties: Their organisation and activity in the modern state*, London: Methuen & Co. Ltd.
- Frey, W.F.** (1965). *The Turkish political elite*. Massachusetts: MIT Press.
- Glasgow, M.** (2005). Voting behavior and the electoral context of government formation, *Elsevier Electoral Studies*, 24, 245–264.
- Golder, G. & Alvarez, M.** (2005). Democratic electoral systems around the world, *Elsevier Electoral Studies*, 24, 103–121.
- Gökçe, B.** (1996). *Türkiye'nin toplumsal yapısı ve toplumsal kurumlar*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Hançerlioğlu, O.** (1986). *Toplumbilim sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hürriyet Gazetesi** (2014). *2014 yılı yerel seçimleri*, 25.05.2014, <http://www.hurriyet.com.tr/yerel-secim-2014/>
- Jary, D. & Jary, J.** (1991). *Dictionary of sociology*. Glasgow: Harper Collins Publishers.
- Kışlalı, A. Taner** (2007). *Siyaset bilimi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kızılçelik, S. & Erjem, Y.** (1992). *Sosyoloji terimler sözlüğü*. Konya: Emre.
- Kili, S.** (1976). *Cumhuriyet Halk Partisi'nde gelişmeler 1960–1975*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Kongar, E.** (2010). *Toplumsal değişme kuramları ve Türkiye gerçeği*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Newman, D.** (Çev. Ed. Ali Arslan) (2013). *Sosyoloji: Günlük yaşamın mimarisini keşfetmek*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

<http://www.akademikbakis.org>

- Nirun, N.** (1991). *Sosyal dinamik bünye analizi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Orhan, E. A.** (2011). *Toplumsal, kültürel ve katılımsal boyutuyla siyasal davranışın sosyo-politik analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ozankaya, Ö.** (1986). *Toplumbilim terimleri sözlüğü*. Ankara: Savaş.
- Ozankaya, Ö.** (1984). *Toplumbilime giriş*. Ankara: Savaş.
- Sarıbay, A. Y.** (2008). *Global bir bakışla politik sosyoloji*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Teziç, E.** (1976). *Siyasi partiler*. İstanbul: Gerçek.
- Turhan, M.** (1991). *Siyasal elitler*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- TÜİK** (2012). 2009 yerel seçim sonuçları, 25.06.2014,
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/yerekladaykazananzul>
- TÜİK** (2009). Mahalli idareler seçimi sonuçları Veri Tabanı
http://tuikrapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?secimdb2=&report=ilgenel_ilce_2009.RDF&p_il1=33&desformat=html&ENVID=secimEnv
- YerelNET** (2014). 2009 yılı yerel seçim sonuçları Türkiye, 26.05.2014,
http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/secim_sonuclari/
- YerelNET** (2012). 2009 Yılı belediye başkanlığı seçim sonuçları Türkiye, 14 Eylül 2012.
http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/secim_sonuclari/index.php?yil=2009
- Vergin, N.** (2004). *Siyasetin sosyolojisi*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Yasa, İ.** (1970). *Türkiye'nin toplumsal yapısı ve temel sorunları*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- YSK** (2014-a). Yüksek Seçim Kurulu, 2014 yerel seçim sonuçları, 26.05.2014,
<http://www.ysk.gov.tr/>
- YSK** (2014-b). 2014 Mahalli idareler genel seçimleri: Kesin sonuç ve istatistikler, 26.05.2014,
http://www.ysk.gov.tr/ysk/faces/HaberDetay?training_id=YSKPWCN1_4444004534&_afLoop=14418926566255822&_afWindowMode=0&_afWindowId=1c6t6rjcb2_1#%40%3F_afWindowId%3D1c6t6rjcb2_1%26_afLoop%3D14418926566255822%26training_id%3DYSKPWCN1_4444004534%26_afWindowMode%3D0%26_afd.ctrl-state%3Daw6ocel4b_57

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

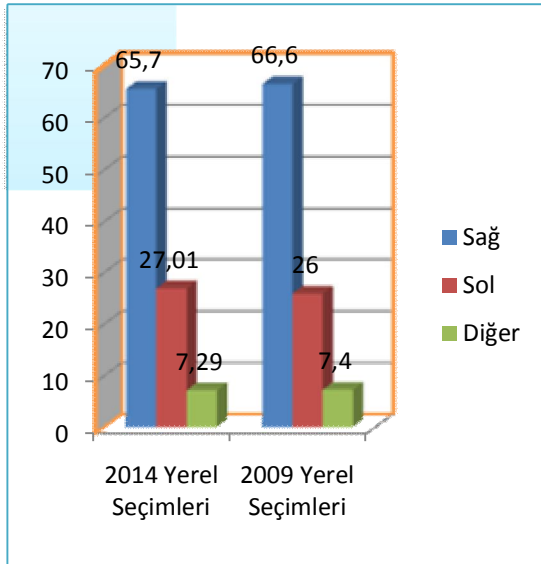
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: Z12-Z19*** ID:439 K:413

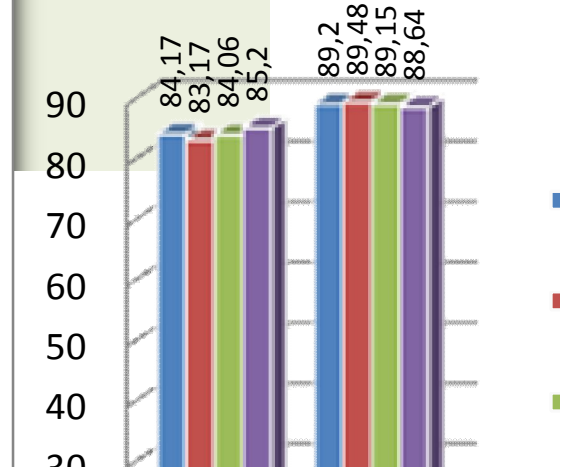
<http://www.akademikbakis.org>

EK 1:

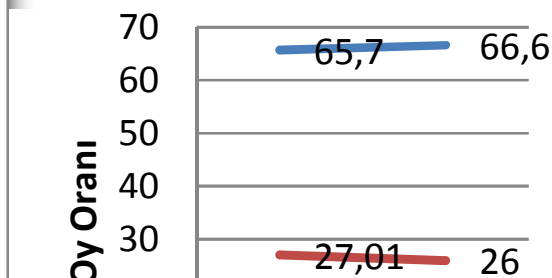
Grafik 5: 2014 ve 2009 Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Türkiye Geneline Oyların Siyasi Yelpazeye Dağılımı

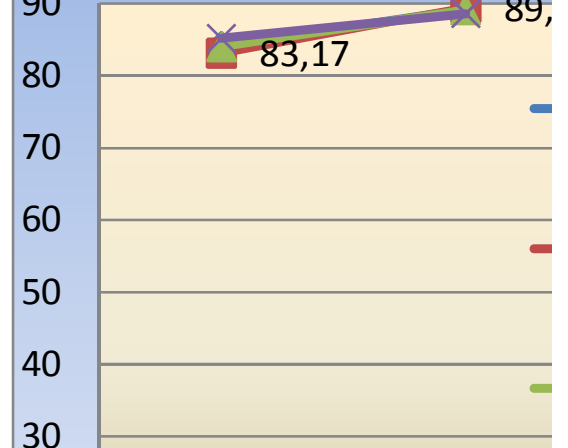
Grafik 7: 2014 ve 2009 Yerel Seçimlerinde Türkiye Geneline Seçimlere Katılım Oranları

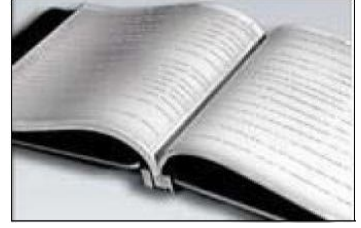

Grafik 6: 2014 ve 2009 Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Türkiye Geneline Oyların Siyasi Yelpazeye Dağılımı

Grafik 8: 2014 ve 2009 Yerel Seçimlerinde Türkiye Geneline Seçimlere Katılım Oranları

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19* ID:439 K:413**

<http://www.akademikbakis.org>